

6. Bölüm

Turizm Gelişimini Engelleyen Faktörlerin Nitel Bir Yaklaşımla Değerlendirilmesi: Samsun İli Örneği

Kuttusi ZORLU¹

Ali YILMAZ²

| GİRİŞ

Dünya genelinde turizm faaliyetleri, modern ekonomik ve bölgesel kalkınmanın temel bir bileşeni haline gelmiştir (Weaver ve Oppermann, 2000). Turizmin istihdam sağlaması, gelir ve döviz girdisini artırması ve diğer endüstrileri çekerek yerel ekonomileri geliştirmesi gibi birçok önemli ekonomik faydası mevcuttur (Hatipoglu vd., 2016; Ko ve Stewart, 2002; Lankford ve Howard, 1994). Turizm aynı zamanda, birçok topluluk tarafından yerel kalkınmayı teşvik etmek için kullanılan bir kalkınma aracı olarak da görülmektedir (Aref, 2011). Bu bağlamda turizm kırsal, uzak ve daha az gelişmiş bölgelerin karşılaştığı çeşitli sosyal ve ekonomik zorluklara umut verici bir çözüm olarak tanımlanır (Murphy vd., 2014; Zielinski vd., 2020). Ancak, dünyadaki birçok ekonomik olay gibi turizm gelişimi de eşitsiz bir şekilde meydana gelmektedir. Öte yandan, turizm gelişimini etkileyen çeşitli faktörlerde mevcuttur. Herhangi bir yerde turizm gelişiminin, iyi tasarlanmış ekonomik politikaların, yönetim yapılarının ve hem fiziksel hem de beşeri sermayeye yapılan yatırımların uygulanmasıyla gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir (Summers vd., 2019). Ulusal ekonomilerin turizmden yararlanma ye-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, kuttusizorlu@ardahan.edu.tr

² Prof. Dr. Uşak Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, ali.yilmaz@usak.edu.tr

için büyüme fırsatları sunma açısından önemlidir. Samsun'da spor turizmi için birçok yatırım gerçekleştirildiği ve bu yatırımların meyvesi de uluslararası spor etkinlikleriyle toplanmıştır. Fakat etkinlikler sonrası spor turizmi faaliyetleri sınırlı şekilde devam etmiştir. 2018-2023 Samsun İli Kültür ve Turizm Eylem Planında spor turizmi için, "Samsun'un spor şehri olarak markalaşması" eylemi bulunmaktadır. Markalaşmadan ziyade, Samsun'da büyük spor etkinliklerin sürdürülebilirliği, ulusal düzeydeki spor ve turizm kurumları ile yerel paydaşlar arasında daha iyi bir koordinasyon sağlanmasıyla gerçekleştirilebilir. Uluslararası organizasyon sayısı arttıkça Samsun'un bu alanda tanıtım ve imajı da artacaktır. Ek olarak spor organizasyonlarında, ulaşım, trafik ve konaklama gibi konularda yerel yönetimlerin tedbirler alması gerekmektedir.

Sonuç olarak, turizmin karmaşık bir olgu olması ve birçok faktörden etkilenebilmesi, bu sektör için yürütülen politika ve planlamaların dinamik ve katılımlı bir süreçle yönetiliyor olması gerekmektedir. Çünkü ani değişen koşullara uyum sağlayabilecek bir yönetim stratejisi, Samsun ilinin turizm gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

KAYNAKÇALAR

- Abili, M., & Zhao, Y. (2019). Planning and Managing Restrictions and Barriers to Tourism Development between Iran and China. *International Transaction Journal of Engineering, Management, & Applied Sciences & Technologies*, 10(5), 695–707.
- Akkılıç, M. E., & Günelan, M. (2007). Edremit Körfezi'nde turizm problemleri ve çözüm önerileri üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi*, 12(9), 121–127.
- Aksu, A. A., Ören, V. E., Sinan, V., & Özcan, C. (2004). Evaluation of congress tourism development in the world and in Turkey. *Tourism Review*.
- Akyol, C. (2011). Samsun Geneline Müze ve Ören Yerlerinin İl Turizmine Katkısı. *Samsun Sempozyumu*.
- Aref, F. (2011). The effects of tourism on quality of life: A case study of Shiraz, Iran. *Life Science Journal*, 8(2), 26–30.
- Arıca, B. (2020). Determination of Suitable Areas for Biocomfort Using the Summer Simmer Index with the Help of GIS; Samsun Example. *Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology*, 8(12), 2657–2663.
- Arslan, H. (2018). Alternatif Turizmin Bölge Ekonomisi Üzerindeki Etkisi: Samsun Örneği. *Muğla Sıtkı Kocaman University Social Sciences Institute Department of Tourism Management Unpublished Master's Thesis*, 43.
- Aydın, A., Darıcı, B., & Taşçı, H. M. (2015). Uluslararası Turizm Talebini Etkileyen Ekonomik Faktörler: Türkiye Üzerine Bir Uygulama. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Ocak-Hazir(45), 143–177.
- Bağcı, H. R., & Şahin, K. (2018). Yeşilirmak Deltasındaki (Samsun) Turistik Çekiciliklerin Ulaşılabilirlik Durumları. *TÜCAUM 30. Yıl Sempozyumu*.
- Baykal, F., Yıldız, S., & Ataberk, E. (2020). İzmir Kırsalında Agroturizmin Gelişme Potansiyeli: Engeller ve Geleceğe Bakış. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 4(2), 143–162.

- Becken, S. (2013a). Developing a framework for assessing resilience of tourism sub-systems to climatic factors. *Annals of Tourism Research*, 43, 506–528.
- Becken, S. (2013b). Measuring the effect of weather on tourism: A destination-and activity-based analysis. *Journal of Travel Research*, 52(2), 156–167.
- Bulut, İ., & Yıldırım, M. (2018). Yakakent'in Turizm Potansiyeli. *Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları)*, 8(15), 1–26.
- Çakıroğlu, F. P., & Canbolat, E. (2020). Gastronomi Turizmi ve Coğrafi İşaretleme: Samsun Mutfağına Yönelik Bir Değerlendirme (Gastronomy Tourism and Geographical Indication: An Evaluation of Samsun Cuisine). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(2), 937–957. <https://doi.org/10.21325/jotags.2020.588>
- Can, Ö., & Taş, B. (2012). Ecological and Socio-Economic Importance of Cernek Lake and Wetland in the Ramsar Area (Kizilirmak Delta, Samsun). *TÜBAV Bilim Dergisi*, 5(2), 1–11.
- Canbolat, E., Keleş, Y., & Akbaş, Y. Z. (2016). Gastronomi turizmi kapsamında samsun mutfağına özgü turistik bir ürün: bafra. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 75, 87.
- Çeken, H., Baldemir, E., Dalgın, T., Sop, S. A., & Ercan, F. (2013). Muğla'da turizmin sorunlarıyla ilgili turizm sektörü yöneticilerinin algıları ve çözüm önerileri. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 50(576), 55–69.
- Çeken, H., Dalgın, T., & Çakır, N. (2012). Bir alternatif turizm türü olarak kırsal turizmin gelişimini etkileyen faktörler ve kırsal turizmin etkileri. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 2(2), 11–16.
- Chong, K. Y., & Balasingam, A. S. (2019). Tourism sustainability: economic benefits and strategies for preservation and conservation of heritage sites in Southeast Asia. *Tourism Review*.
- Christopoulou, O. G., & Papadopoulos, I. J. (2001). Winter Tourism, Development of Mountainous Areas and Visitors' Attitudes Towards Landscape Protection. *Anatolia*, 12(2), 153–164.
- Creswell, J. W. (2003). A framework for design. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*, 9–11.
- Demir, Y., Pınar, O., Baştürk, Y. A., & Övey, İ. S. S. (2020). Medikal Turistlerin Tercih Nedenleri: Samsun İli Örneği. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 18–30.
- Demir, Y., & Sağlık, E. (2020). Medikal Turizmin Kurumsal Yeterliliğinin ve Potansiyelinin Hekim Görüşleriyle Değerlendirilmesi: Samsun İli Örneği. *Turizm Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 1–20.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The Sage handbook of qualitative research*. Sage.
- Eryılmaz, B. (2011). Alternatif turizm çeşidi olarak Samsun'da kongre turizmi olanaklarının değerlendirilmesi. *Samsun Sempozyumu*, 1–13.
- Geniş, E. (2020). *Samsun Şehri Kıyı Alanlarının Rekreatif Kullanımı*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı.
- Gül, S. (2019). A qualitative research on medical tourism of Samsun (Turkey). *International Journal of Geography and Geography Education (Online)*, 24(40), 283–294.
- Gül, S., & Yılmaz, A. (2016). Vezirköprü Yöresi Kültür Turizm Potansiyelini Analitik Hiyerarşi Yöntemi ile Belirlenmesi Ve Swot Ölçütlerinin Temel Kültür Turizmi Kriterleriyle Olan İlişkisi. *Studies of the Ottoman Domain*, 6(11), 43–63. <https://doi.org/10.19039/sotod.20161122527>
- Gül, S., & Yılmaz, A. (2019). Samsun şehri kıyı şeridinin rekreasyon potansiyelinin Gülez'in açık hava rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesi yöntemi ile belirlenmesi. *Sciences*, 17(2), 318–344.
- Hakkıtanır, G., & Bulut, Y. (2021). Samsun İlının Sahip Olduğu Gastronomi Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, 3(1), 68–88.
- Hall, D. (2007). Transport tourism: Travelling through heritage and contemporary recreation. In *Niche Tourism* (pp. 103–112). Routledge.
- Hatipoğlu, B., Alvarez, M. D., & Ertuna, B. (2016). Barriers to stakeholder involvement in the planning of sustainable tourism: The case of the Thrace region in Turkey. *Journal of Cleaner Production*, 111, 306–317.

- Henderson, J. C. (2006). Tourism in Dubai: Overcoming barriers to destination development. *International Journal of Tourism Research*, 8(2), 87–99.
- Hjalager, A.-M. (2003). A typology of gastronomy tourism. In *Tourism and gastronomy* (pp. 35–49). Routledge.
- Kadioğlu, Y. (2017). Samsun'da Yöresel Öneme Sahip Bir Kış Turizm Merkezi: Akdağ (Ladik). *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22(38), 161–172.
- Kadioğlu, Y., & Aydın, A. (2018). Samsun İlindeki Ekoturizm Alanlarına Bir Örnek: Nebiyan Dağı. *Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları)*, 8(15), 27–40.
- Kara, M., & Tayfur, L. (2009). Türkiye-Suriye Turizm İlişkilerinin Gelişmesi Önündeki Engeller (Doğu Akdeniz Bölgesine Yönelik Bir Alan Araştırması). *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 18(2).
- Karagöz, N., & Öztürk, A. (2019). Sağlık Turizmi İşletmelerinde Müşteri Memnuniyeti (Samsun ve Sivas İli Karşılaştırması). *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1260–1273.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal Bilim Araştırmalarında Paradigma Değişimi: Nitel Yaklaşımın Yükselii. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 2017. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/360845>
- Kaya, M., & Keleş, M. Ç. (2019). Destinasyon Markalaşmasında Gastronomik Ürünlerin Rolü: Bafra İlçesi Örneği. *Ege Coğrafya Dergisi*, 28(2), 227–240.
- Keleş, M. Ç., & Demirdağ, Ş. A. (2019). Samsun Yöresel Ot Yemekleri Festivaline Katılım Motivasyonları. 4. Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Sempozyumu, 223.
- Keleş, Y., Mutlu, K., Asena, K., & Arslan, B. (2020). Kapıkaya Fest'e Katılanların Festivale İlişkin Kalite ve Değer Algılarının Belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(2), 227–240.
- Keleş, Y., & Pelit, E. (2011). Samsun'un Türkiye Turizm Stratejisi'ndeki Yeri ve Gelecekteki Turizm Eğilimleri Kapsamında Değerlendirilmesi. *Samsun Sempozyumu*.
- Khadaroo, J., & Seetanah, B. (2007). Transport infrastructure and tourism development. *Annals of Tourism Research*, 34(4), 1021–1032.
- Ko, D.-W., & Stewart, W. P. (2002). A structural equation model of residents' attitudes for tourism development. *Tourism Management*, 23(5), 521–530.
- Kurt, A., Yaşar, Z., & Arslantürk, Y. (2019). Akdağ Kayak Merkezi'nin Arz Yönlü Paydaş Değerlendirmesi: Ne Kadar Sürdürülebilir? *International Winter Cities Symposium, Erzurum.*, 65–72.
- Lankford, S. V., & Howard, D. R. (1994). Developing a tourism impact attitude scale. *Annals of Tourism Research*, 21(1), 121–139.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.
- Momeni, K., Janati, A., Imani, A., & Khodayari-Zarnaq, R. (2018). Barriers to the development of medical tourism in East Azerbaijan province, Iran: A qualitative study. *Tourism Management*, 69, 307–316.
- Murphy, L., Moscardo, G., & Blackman, A. (2014). Tropical communities as resources for tourism or tourism as a resource for tropical communities: changing the perspective by applying a community well-being framework in the Mekong Delta. *Best En Think Tank XIV: Politics, Policy and Governance in Sustainable Tourism Conference*, 232–250.
- Neto, F. (2003). A new approach to sustainable tourism development: Moving beyond environmental protection. *Natural Resources Forum*, 27(3), 212–222.
- Özel, P. (2016). *Ladik Yöresi (Samsun) Turizm Coğrafyası*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özel, P. (2017). Türkiye'de Termal Turizmin Önemi ve Ladik-Hamamayağı Kaplıcaları. *Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 26–31.
- Page, S., & Connell, J. (2014). Transport and tourism. *The Wiley Blackwell Companion to Tourism*, 155–167.
- Pancar, E. B., Gen, M., May, O., & May, O. (2015). Kızılırmak Kuş Cennetinde Doğal Yaşam İçin Ulaşım ve Yol Düzenlemeleri. *International Sustainable Building Symposium*.

- Poirier, R. A. (1997). Political risk analysis and tourism. *Annals of Tourism Research*, 24(3), 675–686.
- Prideaux, B. (2000). The role of the transport system in destination development. *Tourism Management*, 21(1), 53–63.
- Raad, N. G. (2019). A strategic approach to tourism development barriers in Iran. *Journal of Tourism & Hospitality*, 8(3), 410.
- Ridderstaat, J., Oduber, M., Croes, R., Nijkamp, P., & Martens, P. (2014). Impacts of seasonal patterns of climate on recurrent fluctuations in tourism demand: Evidence from Aruba. *Tourism Management*, 41, 245–256.
- Şahin, K. (1997). Ladik-Hamamayağı Kaplıcaları-. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 181–194.
- Şahin, K. (2009). Public perception of coastal zone environmental problems in the Samsun Province, Turkey. *Acta Geographica Slovenica*, 49(2), 429–452. <https://doi.org/10.3986/AGS49207>
- Şahin, K. (2010). The impact of climatic on 3S tourism in Samsun, Turkey: The summer 2008 experience. *Journal of Human Sciences*, 7(1), 776–793.
- Şahin, K., & Uzun, A. (2000). Vezirköprü Yöresinin Doğal Turistik Çekicilikleri. *OMÜ. Fen-Edb. Fak. Dergisi, Coğrafya Serisi*, 1, 47–58.
- Şahin, K., & Yılmaz, A. (2009). Samsun İlinde Doğal Kaynaklara Dayalı Turizm Arzı ve Planlaması. *Journal of International Social Research*, 2(7).
- Samancı, M., & Kök, S. B. (2020). Sağlık Kurumlarında Algılanan Hizmet Kalitesi: Samsun İli Örneği. *Journal of Healthcare Management and Leadership*, 1, 43–53.
- Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2021). *Samsun Kültür Envanteri*. <https://samsun.ktb.gov.tr/TR-59905/kultur.html>
- Sönmez, S. F., & Graefe, A. R. (1998). Determining future travel behavior from past travel experience and perceptions of risk and safety. *Journal of Travel Research*, 37(2), 171–177.
- Summers, J., Cavaye, J., & Woolcock, G. (2019). Enablers and barriers of tourism as a driver of economic and social-cultural growth in remote Queensland. *Economic Papers: A Journal of Applied Economics and Policy*, 38(2), 77–94.
- Tan, A. (2013). *Samsun kenti ve yakın çevresinin doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin turizm potansiyeli açısından irdelenmesi*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı.
- Tekbalkan, M. (2017). Yöresel Yemeklerin Bölge Turizmine Katkısı: Samsun Kaz Tiridi Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(4), 155–169. <https://doi.org/10.21325/jotags.2017.143>
- Uzun, A., Aylar, F., & Gürgöze, S. (2020). Hayat Mağarası Karst Sistemi (Bafra, Samsun, Türkiye). *Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi*, 2020(5), 87–100. <https://doi.org/10.46453/jader.778432>
- Wanhill, S. R. C. (1994). Evaluating the worth of investment incentives for tourism development. *Journal of Travel Research*, 33(2), 33–39.
- Ward, T. (1989). The role of government incentives. *Tourism Management*, 10(3), 240–241.
- Weaver, D., & Oppermann, M. (2000). *Tourism management*. John Wiley and Sons.
- Yiğit, V. (2016). Kamu hastanelerinde medikal turizminin gelişimini etkileyen faktörler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(15), 107–119.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin yayıncılık.
- Yıldırım, M. (2020). Samsun'daki kültür, sanat ve turizm derneklerinin faaliyet analizi, sorunları ve şehre katkısı. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 496–519.
- Yılmaz, A. (2011). Samsun Şehrinin Turizm Altyapısı ve Turizmi Geliştirme İmkanları. *Samsun Sempozyumu. Samsun*.
- Yılmaz, A., & Gül, S. (2015). Vezirköprüde (Samsun) Tarihsele Koruma ve Halkın Koruma Çalışmalarına Yaklaşımı. *Studies of The Ottoman Domain*, 5(8), 1–28.

- Yılmaz, A., & Gül, S. (2018). Samsun Şehrinde Tarihi Yapı Mirası ve Şehirselsel Koruma. *Journal of Ottoman Legacy Studies (JOLS)*, 5(13), 49–67.
- Yılmaz, A., & Şahin, K. (2009). Samsun ve Yakın Çevresinde Turizm ve Turist Algılaması. *Journal of International Social Research*, 2(7).
- Yılmaz, M. K., & Vahidli, A. (2020). Deneyimsel Pazarlamanın Tüketicilerin Deneyimsel Memnuniyeti ve Tavsiye Etme Niyetine Etkisi: Samsun Golf Kulübü Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1454–1476.
- Yomralıoğlu, T., & Bulut, Y. (2019). Kırsal Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Vezirköprü Kenevir Örneği. 8. *Ulusal Kırsal Turizm Kongresi*, 8–16.
- Yoon, Y., & Uysal, M. (2005). An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: a structural model. *Tourism Management*, 26(1), 45–56.
- Zielinski, S., Jeong, Y., & Milanés, C. B. (2020). Factors that influence community-based tourism (CBT) in developing and developed countries. *Tourism Geographies*, 1–33.